

Főigazgatói beszámoló a 2006. évről

1. Az ARTISJUS 10. és egyben 100. éve

A jelentés az Egyesület 10., ha jogelődeinket is ide számítjuk, 100. működési évről számol be. A védett jogok típusait és az elért jogdíj jövedelmeket is tekintve messzire jutottunk mind a MARS Szövetkezet 1907-es megalakulása, mind az 1996-1997-es újra alakulás óta.

Az elmúlt év egyik nagy eredménye az inflációt meghaladó (nyilván a zenefelhasználás növekedéséből is adódó) jogdíjnövekedés volt. Nagy siker, de nagy anyagi és munkaerő befektetés is volt a hatékony és pontos jogkezelés alapfeltételét jelentő számítástechnikai rendszerünk (szoftver és hardver) több éve tartó megújításának befejezése és üzembe helyezése. Bővülő számban alkalmaztuk a közös jogkezelés legmodernebb digitális jogkezelő szabványait. Emellett sikerült új szerződéses megoldásokkal és európai konformitású díjszabásokkal követni a digitális technika fejlődését, így például az ún. IPTV szolgáltatás szerződéseivel és az ún. üres kazetta jogdíj alkalmazásával a nagy kapacitású optikai diszkekre és a szórakoztató elektronikai eszközökbe integrált tároló egységekre.

Gyengeségektől, gondoktól sem volt mentes az év, hiszen igen lassú volt a jogszerű online zenefelhasználás kibontakozása, nem csökkent az ún. kalóz felhasználás, tovább zuhant a hangfelvétel jogdíj bevétel és az európai központosító globalizációnak számos hátrányát szenvedtük el (hangfelvétel központi jogosítás miatt jogdíj kiesések, késedelmek, külföldi egyedi hangfelvétel jogosítás).

Az ARTISJUS 2006-os összes jogdíjbevétele 12.561 millió forint volt, ami a 2005-ös adathoz képest 10,3 %-os növekedést és így minden idők legmagasabb bevételét jelentette. Ezek a jogdíjak 68,4%-ban a bel- és külföldi zeneszerzők, zeneműkiadók, írók szerzői jogdíjai. A többi jogdíj a bel- és külföldi film- és képzőművészeti szerzőknek, előadóművészeknek, filmelőállítóknak és külföldi televízióknak jár.

Az előző évhez képest a belföldről származó jogdíjak 9%-kal, a belföldi zenei jogdíjak 5%-kal, a külföldről érkezett zenei jogdíjak 42%-kal nőttek. Ezt úgy értük el, hogy Díjszabásunk tételes része csak mintegy 4%-kal emelkedett az előző évhez képest, sőt az üres hang- és képhordozók díjmértéke több esetben változatlan vagy alacsonyabb volt mint 2005-ben.

A működés, fenntartás, beruházás költségei 2006-ban összesen a bevétel 20,5%-át tették ki, de ennek forrásai jelentős részben még az előző évben keletkeztek. Ebben a szokásos személyi és dologi költségek mellett olyan jelentős sajátos tételek is voltak, mint a 243 millió forintos számítástechnikai beruházások, a 137 millió forintos költség az ellenőrzést lehetővé tevő hologramos címke miatt (a hangfelvétel- és egyéb hordozókra) és a 237 millió forintos EHO (adó) a szerzők részére kifizetett jogdíjak után.

A költségek levonása után a 2006-ban beszedett jogdíjak bizonyos csoportjait még abban az évben felosztottuk (tipikusan: hangfelvétel- és egyedi koncert jogdíjak), másokat pedig - az előző év megtakarításaival, függőszámlákról felszabaduló összegeivel és kamatbevételeivel együtt - a jogdíjak és az előfordulási adatok egész éves begyűjtése után

2007-ben osztottuk, illetve osztjuk fel vagy adjuk át felosztásra a más közös jogkezelő szervezeteknek. A külföldi közös jogkezelő szervezeteknek és azokon kívüli magánszemélyeknek az ARTISJUS 2006-ban - jórészt az előző évben beszedett jogdíjak felosztásának eredményeként – 1.749 millió forint zenei szerzői jogdíjat utalt át.

A részletes bevételi- és felosztási adatokat, valamint a másoknak ottani felosztásra továbbutalt összegeket Évkönyvünk külön táblázatai és ábrái mutatják.

Annak érdekében, hogy a 10. és 100. évet további sikeres évtizedek kövessék a közös jogkezelésben, 2007-ben főleg az alábbi kulcsfeladatokra kell összpontosítani:

1. a 2007-ben várhatóan általánosan csökkenő jövedelemszint ellenére a zene árának, a teljes jogdíjnak megfizettetése,
2. az ARTISJUS működési szabályainak további igazítása az új európai jogi és szerződéses követelményekhez,
3. az on-line zenei letöltések műcím- és előfordulási adatainak egyidejű regisztrálása az ARTISJUS-nál,
4. a magyar érdekek megvédése az európai közös jogkezelési együttműködésben (technikai együttműködési és képviseleti jogosítási ügyekben),
5. a szerzői jogi jogszabály módosítások során a közös jogkezelés sajátos szempontjainak érvényesítése (pl. a szociális és kulturális feladat ellátás kifejezett jogszabályi elismerése, a működőképesség fenntartása),
6. a legújabb nemzetközi jogkezelési elektronikus adat- és adatküldési szabványok – így például a CWR-rel történő zeneműkiadói műregisztrálás – bevezetése.

2. A jogosultak és választott testületeik

2.1. A beszámolási időszakban tovább, 1268-ra növekedett az ARTISJUS Egyesület tagjainak a száma. Az egyesületi tagok közül könnyűzeneszerző és zeneszövegíró 953, komolyzeneszerző 194, író 101, míg a zeneműkiadók közül 20 tagunk van. Emellett - 2006. dec. 31-ig – további 4124-en tagság nélkül ugyan, de írásban megbíztak minket szerzői vagyoni jogaik közös képviseletével. Megjegyzendő, hogy az összes magyar zeneműkiadóval (ezek száma ma 93) van írásbeli együttműködési vagy képviseleti megbízásunk.

Ezeket a szerzőket, zeneműkiadókat és az általuk írt illetve kiadott műveket az ARTISJUS nem csak saját elektronikus adatbázisaiban tartja nyilván és kezeli, hanem egyre szélesebb körben jelenti be az online elérhető külföldi, nemzetközi adatbázisokba is. Így már több mint 17000 magyar műnek van szabványos nemzetközi működja (ISWC). Csak 2006-ban 3000 magyar szerző tagsága és 11000 műve került be nemzetközi adatbázisba (IPI illetve WID adatbázisunk).

A külföldiek képvisellete továbbra is a külföldi közös jogkezelő társaságokkal kötött kölcsönös képviseleti szerződéseink alapján (és a Szerzői Jogi Törvény felhatalmazásával) történik. Ezek száma 83.

Figyelemmel a CISAC és az EU-tag zenei közös jogkezelők ellen indított versenyjogi eljárás előzetes megállapításaira (Statement of Objections, részletesen l. az 5.5.pontban), az ARTISJUS az év során az EGT tagállamok közös jogkezelő társaságaival létrejött

kölcsönös képviseleti szerződéseit – 17 ilyen szerződésünk volt – a következőképpen módosította:

1. nem-kizárólagos képviseletre módosult a szerződések minden olyan rendelkezése, amely a másik felet kizárólagosan jogosítja fel a képviseletre,
2. töröltük a szerződések azon rendelkezését, mely előírta, hogy az A jogvédő társaság tagját a B társaság csak az A engedélyével veheti fel tagjai (illetve saját, közvetlen képviseltjei) körébe,
3. ugyancsak hatályon kívül helyeztük a szerződések azon rendelkezését, mely közvetlenül ugyan, de megtiltotta, hogy a szerződő felek egymás működési területén bármiféle tevékenységet végezzenek.

Ezek az előírások jórészt több évtizede kerültek szerződéseinkbe, és gyakorlatilag már évek óta nem alkalmaztuk őket.

2.2. Az Egyesület választott vezetői testületei az elmúlt évben változatlan összetételben működtek. A 2007. novemberre tervezett közgyűlésen a tisztségviselők megválasztása is napirenden lesz. A szerzői szakmai bizottságok – Műfaji Besorolási Bizottság, Átdolgozási Bizottság és a Zenei- és Irodalmi Alapítványok munkáját segítő véleményező előkészítő bizottságok – tagnévsorát Évkönyvünk külön tartalmazza.

A Vezetőség az általában havonta tartott ülésein az alapszabályi hatáskörében működve az év során a következő fontosabb ügyekben járt el és az alábbi döntéseket hozta:

1. A 2006. évi pénzügyi beszámoló jóváhagyásának és a 2007. évi üzleti tervnek előkészítése.
2. A 2007. évi díjszabások megállapítása.
3. A Szervezeti és Működési Szabályzat módosításainak előkészítése.
4. A szerzői bizottságok kinevezése.
5. A Felosztási Szabályzat továbbfejlesztése.
6. Az ARTISJUS Alapítványainak alapítói ügyei.
7. A nagyobb beruházások felügyelete.
8. Nemzetközi közös jogkezelési képviseleti kérdések és az európai és a nemzetközi szervezetekkel kapcsolatos ügyek.
9. Szerzői, zeneműkiadói kapcsolatok új formái.
10. Hatósági és közönség kapcsolatok.
11. Tagfelvételek.

A Felosztási Szabályzat 2006. évi módosításai a következőkre terjedtek ki:

- 1) Szórakoztató zenei koncertek adatainak gyorsabb, pontosabb feldolgozása és (az alábbi 2. pont esetei kivételével) áttérés az évente két alkalommal történő felosztásra.

1. Az ún. egyedi koncerteknél, ahol az előadók csak saját művekkel lépnek fel és a bevétel eléri a 60000 forintot, a jogdíjakat gyakorlatilag azonnal felosztjuk, kifizetjük. Az összeghatárt (2007. január 1-i hatállyal) 100000 Ft-ra emeltük fel.

3) Az üres hang- és képhordozókba foglalt jogdíjak felosztásának hozzá igazítása az ún. szerzői kiadások körülményeihez és az új típusú (internetes) felhasználásokhoz.

4) Negyedéves internet felosztás bevezetése.

1. Pontérték táblázat műfaji meghatározásainak reformja

A Választmány és a Felügyelő Bizottság az évi rendes ülésein jóváhagyta a 2005. évről szóló általános és pénzügyi beszámolót, megállapította a 2007. évi üzleti terveket (beleértve a kezelési költségek mértékét is) és módosította a Szervezeti és Működési Szabályzatot. Külön említésre méltó, hogy az ún. online jogdíjak (internet simulcasting, webcasting, nem letöltéses és letöltéses internet lehívásos zeneszolgáltatás, zenei telefon jelzőhang szolgáltatás jogdíjai) körében a kezelési költség egységesen 15%-ra csökkent.

2.3. Az ARTISJUS 2006-ban különös figyelmet fordított a szórakoztató zenei koncertek engedélyezésére, a jogdíjak behajtására. Ez a jogdíjforrás ugyanis – a hangfelvétel kiadás válságos csökkenése miatt - egyre fontosabb szerzőink számára. Eljárásaink és szabályzataink javítása érdekében személyes konzultációs fórumot tartottunk erről a szerzők szélesebb köreivel, majd újabb reklamációs, tájékoztatósi, bejelentési és ellenőrzési lehetőségeket nyitottunk meg számukra (internet és űrlapok). Gyorsítottuk, gyakoribbá tettük és egyszerűsítettük az ilyen jogdíjak felosztásának szabályait is. Egyúttal a minisztérium által támogatott PANKKK programba kapcsolódva jelentősen növeltük a vidéki kis koncertek jogosítási számát és az onnan érkező műsoradatok mennyiségét.

2006-ban az új számítógépi program már lehetővé tette, hogy az összes nyilvános előadási típusú jogdíjnál egy évről egy negyedévre csökkentjük az ún. függőszámla feladások gyakoriságát.

A zeneműkiadói tagokkal 2006-ban is negyedévenkénti konzultációkat tartottunk a velük rendszeres adatcsere - főleg technikai, szabványosítási -kérdéseiről.

Az egyes jogdíjnemekben a repertoár használatáért kumulatív beszedett jogdíjak időszakos felosztása a Felosztási Szabályzat szerinti módon a következő határidőkben megtörtént: irodalmi jogdíjak március 20., üres hanghordozó jogdíj április 11., nyilvános előadási jogdíj május 10., filmzenei jogdíj június 26., zenei jelzőhang december 18. A fő, legfontosabb jogdíjfelosztási időszak a május, amikor 2016 millió forintot számfejtettünk a nyilvános előadási, sugárzási kábeltelevíziós és ún. üres kazetta jogdíj címén, 6078 belföldi jogosultnak.

3. Engedélyezés, jogérvényesítés – kapcsolat a felhasználókkal

3.1. A zene nyilvános előadásának engedélyezése és az ezért járó jogdíjak begyűjtése a közös jogkezelés törzsterülete, Magyarországon is már 100 évre tekinthet vissza.

A 2006-os eredmény 5,7%-kal haladja meg az előző évit, ami 3,9%-os infláció mellett 1,8% reál értéknövekedést jelent. Díjsszabásunkban a mérték átlagosan 4%-kal emelkedett. A sok ezer üzlet, vendéglő, koncertrendező a jogdíjak 78%-át a fizetési kötelezettségről szóló értesítés vagy ügyvédi felszólítás után rendben megfizeti. A 45 fős engedélyezési főosztály munkatársainak aránytalanul sok jogérvényesítési feladatot ad

viszont a fennmaradó 22% bírósági úton való érvényesítése. Néhány, ennek során keletkezett érdekesebb ítéletet külön ismertetünk Évkönyvünkben.

A nyilvános előadási jogdíj bevételek legjelentősebb csoportja a vendéglátóipari gépzene (az összes bevétel 64,3%-a), ezt az egyéb (vagyis kereskedelmi szálláshelyek, bevásárló központok, üzletek stb. mint háttérzene szolgáltatók által fizetett) gépzene követi 20,5%-kal. Megjegyzendő, hogy az áruházak zenehasználatára miatt ez a zenefelhasználás (és így: jogdíj bevétel) növekszik a leginkább. A többi nyilvános előadási jogdíjtípus részesedése: szórakoztató élőzene (koncertek) – 8,6% (ez az arány növekedést jelent 2005-höz képest), vendéglátóipari élőzene – 3,5%, filmzene (mozik) – 2,4%, komolyzene (élő) – 0,8%.

A vendéglátói élőzenei jogdíjak összességében 7,5%-os növekedést mutattak, és azért csak ennyit, mert 2006-ban a pontosabb műsoradatokat szolgáltató vendéglátóknak 20%-os kedvezményt nyújtottunk (ez az egész évre mínusz 3,8 millió forintot jelentett).

Az élőzenei koncertek rendezői – 12 ilyen nagy partnerünk van – 2006-ban az eddiginél is differenciáltabb, a műsoron belüli védett – nem védett művek arányát is figyelembe vevő díjszabás szerint fizettek jogdíjat. 2004 után 2006-ban ismét nőtt azoknak a könnyűzenei koncerteknek a száma, ahol a befizetett jogdíj összege meghaladta a 60.000 Ft-ot (215 db). Az ARTISJUS részt vett a PANKKK könnyűzene-támogatási állami program adminisztrálásában. A programban mintegy 1000 rendezvényt (vidéki kis koncertet) tartottak meg, ez 3,5 M Ft jogdíjbevételt és az elhangzott művek részletes programlapjait eredményezte az ARTISJUS-nak (az állami támogatásnak e jogdíjak megfizetése és a műsorközlés is előfeltétele volt).

3.2. A műsorsugárzó médiumok nemzetközi és hazai piacán komoly verseny van. A verseny egyik szintje a különböző platformok közötti, azaz a kábeles, a műholdas és a földi sugárzású technológia között folyik. A platformok közötti verseny mellett azonban megjelent a tartalmak közötti verseny is, a korábbi általános tartalmú csatornák mellett kialakult a tematikus csatornák széles kínálata. A tematikus csatornák elterjedése a hazai média piacot is jellemzi, csökken az általános műsorkínálatú csatornák piaci részesedése. Több új tematikus csatornával kötöttünk szerződést, így pl. a VITAL TV-vel, az ECHO, a DEKO és a Story TV-vel.

A piaci egyensúly fenntartásának, a csatornák gazdaságos működtetésének egyik alapkérdése, hogy a kínálat ilyen mértékű emelkedését hogyan képes követni a kereslet, mert a lényegében változatlan hirdetési piacnak a csatornaszám növekedésével egyre több felé oszlik meg.

Az új technológiák bevezetése új szerzői jogi felhasználásokat is jelent, amelyek engedélyezésének beillesztése a jelenleg működő szerződési rendszerünkbe (szerződés típusok, meglévő tarifák alkalmazása) nem könnyű feladat. A szerzők érdeke azt kívánja, hogy mindig megtaláljuk – akár bizonyos kompromisszumok alkalmazásával is – a megfelelő megoldásokat.

A beillesztés, a szerzői jogi szabályok alkalmazásának nehéz területe az IPTV elnevezésű, szerzői jogi szempontból összetett televíziós szolgáltatás. Ez egyrészt művek egyedi lehívását másrészt műsorok egyidejű, csonkítatlan továbbközvetítését jelenti. Már 2-3 ilyen kísérleti szolgáltatásra kötöttünk kísérleti szerződést – 2006-ban még jogdíj bevétel nélkül. Hasonló a helyzet a mobil TV-vel való zeneszolgáltatás tekintetében is.

Így egyelőre, 2006-ban is a hagyományos földfelszíni és műholdas sugárzás és az egyidejű vezetékes továbbközvetítés adta a 10/%-kal megnövekedett média jogdíj

bevételeinket. Ebből a műsorsugárzó szervezetek – a 263 televízió és a 162 rádió - az összbevétel 45%-át adták. A rádiószervezetek jogdíjbefizetése változatlan, elsősorban a reklám-piacból való részesedésük alakulása miatt. Dinamikusan nőtt a velünk szerződő webrádiók száma és már meghaladja a 60-at. Ezek azonban a média jogdíj bevételeknek nem több mint 0,05%-át produkálták, hiszen gyakorlatilag mind kicsiny non profitvállalkozások. A rádió- és televízió műsorok egyidejű internetes (simulcasting) közvetítése is a média jogdíj bevételeinknek csak 0,5%-át eredményezi.

3.3. A sugárzott műsorokat vezetékén egyidejűleg továbbközvetítők (kábeltelevíziók jogdíj befizetési) a média-bevétel 52%-át adják. Ezen belül elsősorban a kódoltan eredeztetett műholdas csatornák számának növekedéséből adódik a 10%-ot meghaladó jogdíjbevétel-növekedés. Ezzel a növekedéssel a jövőben is számolni lehet. A hagyományosan eredeztetett (free to air) tv-csatornák továbbközvetítése sem szűkült, mert a terjedő digitális műsorelosztásban az ilyen programoknak is több hely jutott.

A Média Osztályunk bevételeibe beletartoznak a zeneszerzőkön kívüli más szerzőknek és a szomszédos jogi jogosultaknak (előadóművészek, hangfelvétel előállítók, külföldi sugárzó szervezetek részére) beszedett kábeltelevíziós jogdíjak is.

3.4. A hangfelvételek jogosítása. Magyarországon is folyamatosan csökken az eladott hangfelvétel példányok száma. A MAHASZ adatai szerint a hagyományos lemezadások 2000 óta megközelítőleg 40%-kal estek vissza. Az ilyen szerzői jogdíjbevételek 2006-ban beállott 6,3 %-os csökkenése mégsem csak erre az okra vezethető vissza. Ilyen további belföldi ok például az is, hogy évről évre nő az elszámolási és jogdíjkezdvezményeket nyújtó BIEM-IFPI típusú szerződéskötésre alkalmas hangfelvétel kiadók száma (2006-ban már 24-en voltak).

Ugyanakkor ma már inkább a külföldi, az európai jogi és gazdasági környezet van káros hatással a magyar szerzők hangfelvétel jogdíjaira. Az oligopol helyzetben lévő négy nagy nemzetközi hangfelvétel kiadó és a velük együttműködő nyugat-európai közös jogkezelők általi központi jogosítás (CL) eddig is pontatlanságokkal és főleg esetenként több éves késedelmekkel járt a magyar jogosultak számára. Az említett partnerek 2006-ban megkísérelték egyoldalúan (a fennálló szerződésekkel és a magyar jogszabályokkal ellentétesen) kiterjeszteni ezt a jogosítási gyakorlatot két major magyarországi leányvállalata itteni gyártásaira (kiadásaira) is, ami sok szerző számára több mint egy éves jogdíj bevételi késedelemhez vezetett. A központi jogosításnak a helyi gyártás esetében, ahol a felhasznált zene nagyobb része is helyi repertoár, nyilvánvalóan semmilyen, akár európai versenyjogi indokoltsága sincs, csakis a major hangfelvétel kiadók profit érdekeit szolgálhatja. A központi jogosítási gyakorlat kiterjedése egyre nehezebbé, szinte megoldhatatlanná teszi a Magyarországra bekerülő kalóz lemezek hologramos címke segítségével való kiszűrését is.

További gond, hogy közeli szomszédságunkban a cseh jogvédő (közös jogkezelő) különböző formákban egyre-másra befogadta a magyar repertoár kizárólag magyar piacra történő jogosítását és emellett biztosította a jogosítás nélküli CD-gyártási bér munkák zavartalanságát is. Ma már az is előfordul, hogy egyes kiadók teljes magyar hangfelvétel-repertoárjukat más uniós országba értékesítik (például Írországba), ott kérnek termékeikre - számunkra ellenőrizhetetlen - felhasználási engedélyt, majd intézkednek arról, hogy a hanglemezek a gyártást követően importként visszaérkezzenek Magyarországra.

Ez azzal is összefügg, hogy a hírek szerint egyes jogkezelő társaságok a területenként egyébként sem teljesen azonos jogdíjszintekhez képest a nyilvánosság elé nem kerülő kedvezményeket is adnak, hogy magukhoz vonzzák a lemezkiadókat. Az angliai és

írországi hangfelvétel jogdíjak eleve lényegesen alacsonyabbak, mint a kontinensen érvényben lévők. Megjegyzendő, hogy a jelenlegi kölcsönös képviselési szerződésekben nem hogy ilyen tarifális kérdésekről nincs szó, de még a Magyarországra történő export külföldi jogosításának, még kevésbé a központi jogosításnak (CL) sincsenek meg a szerződéses alapjai.

Sajátos részterület a zenés videó/DVD kiadványok videomechanikai felhasználási engedélyezése. Míg ez zökkenőmentesen folyik, addig a filmek zenefelhasználásának mechanikai jogosítása komoly ellenállásba ütközik és az ügy már bírósági eljárás tárgya. Szerzőink indokoltan követelik ezen jogdíjaik beszedését.

3.5. Az ún. online felhasználások körében Magyarországon még mindig csak a mobil telefonokra letöltött zenék (csengőhangok) forgalma hoz érdemleges jogdíjat a bel- és külföldi szerzőknek. 2006-ban ebben a mintegy ötven millió forintos bevételben is beállott egy 6,3 %-os csökkenés. A szolgáltatók között már kilenc, Magyarország területére általunk jogosított külföldi vállalat is van.

A számítógépes hálózaton való hozzáférhetővé tételre (lehívásra) 2006-ra az érintett felhasználókkal előzetesen egyeztetve új, differenciált, szerkezetében áttekinthetőbb és EU-szinten versenyképes díjszabás készült. A jogosított tipikus ilyen, a letöltést (otthoni számítógépre tartós rögzítést) is engedő felhasználások a zeneletöltés (track, teljes album, videoklip) és a filmetöltés (teljes film). Csak meghallgatható tartalmakat jelent az ún. intrók és a honlapok háttérzenéje, a zenei adatbázisok (MR Kincsestár, BMC) szolgáltatása, a hangfelvételek eladásához a műrészletek, valamint a filmek eladásához a filmrészletek és ún. trailerek bemutatása. Bár már 183 magyar honlapot, szolgáltatót üzemeltető vállalkozással kötöttünk ilyen szerződéseket, ezek éves jogdíj befizetései nem haladják meg a tízmillió forintot sem. Ennek számos oka van, itt csak néhány fontosabbat említünk.

Számos magyar és külföldi honlap tesz hozzáférhetővé a nagyközönségnek nagyszámú zeneművet anélkül, hogy ehhez beszerezné a szerzői, hangfelvétel kiadói engedélyeket. Az ARTISJUS 2006-ban a ProArt Egyesületen keresztül 1579 esetben küldetett ki az elektronikus kereskedelemről szóló törvény formáságai szerinti felszólításokat az jogsértő tartalmak eltávolíttatására (ez mintegy 2000 weboldalt jelentett).

A másik, talán alapvető ok az, hogy a magyar és külföldi internet szolgáltatók a zeneművek százazreit, ha nem milliót teszik hozzáférhetővé ingyenesen ún. fájlcsere keretében központi szerveren, honlapon vagy a közvetlen cserét lehetővé tevő szoftverek rendelkezésre bocsátásával. Ez ahhoz vezet, hogy a világon a zenei letöltést ellenértékért engedő szolgáltatók közül még a legsikeresebb, az Apple is csak azért nyereséges, mert a letöltéshez szükséges készüléke miatt van jelentős árbevétele. Az eladott zene az egyidejűleg eladott Apple iPod-ok (lejátszó és tároló készülékek) tároló kapacitásának nem több mint 1 %-át tölti ki. (Egyébként az Apple által a letöltések miatt kifizetett zenei jogdíjakon belül a hangfelvétel kiadónak kifizetett rész és a szerzői jogdíjak aránya körülbelül 7 az 1-hez.) Az közhelyszámba megy, hogy az Apple iPod-ra másolásvédelemmel került zeneszámokat az átlagos internet használó könnyűszerrel átmásolhatja, sokszorosíthatja.

Végül megemlítendő, hogy már Magyarországon is megnyíltak a nagy internetszolgáltató cégek nem titkoltan közönségcsábító Regisztrálj – Töltsd fel – Oszd meg – Nézd meg típusú oldalai. A T-Online és a UPC Chello tavaly üzemeltette be saját közönségének szánt videómegosztóját, amelyeken a szerzői joggal kapcsolatos kérdéseket a felhasználási feltételekben úgy intézik el, hogy az esetleges jogsértés felelősségét áthárítják a tartalom feltöltését végző felhasználóra. Márpedig ezeken az oldalakon szerzői jogi, előadói és

hangfelvételi kiadási védelem alatt álló videoklipek, koncert- és filmrészletek bőséges tárházával találkozhatunk. A szerzői jog ilyen kezelése azt sugallja, mint az ún. warez oldalak többsége: a felelősség a tied, csináld, amíg le nem buksz! Az erős ellenszél dacára a zeneletöltések miatti jogdíj bevétel a 2005-ös 1 millióhoz képest 8.5. millió forintra emelkedett.

Magyarországon még mindig népszerűek a mobiltelefonos csengőhangok, amelyek piacán egyre bővül a szereplők száma: jelenleg 34 magyar és 9 külföldi tartalomszolgáltató kért és kapott felhasználási engedélyt. A jogdíjbevétel a három évvel ezelőtti 26 millióról 2006-ra 48 millióra nőtt, a felhasznált csengőhangok száma pedig 4400-ról több mint a duplájára bővült. A jogdíjforgalom ennek ellenére szerényebb az elvárhatónál, mivel egyes kulcsszereplők oly módon szervezték ki a cégeikből a horribilis emeltdíjas bevételekkel járó szolgáltatásaikat, hogy a bevételekből jelentős arányban részesednek, de a jogdíjfizetési kötelezettséget a bevételi lánc alján elhelyezkedőkre hárítják.

3.6. Az üres kép- és hanghordozó árában foglalt jogdíjigények érvényesítése, amely nem csak a zeneszerzők, hanem az összes többi szerzői és szomszédos jogi jogosult nevében és javára történik, 2006-ban kiemelkedően eredményes volt, 20 %-os bevétel növekedéssel járt.

A díjszabásunk előkészítésében a legnagyobb hazai forgalmazókat tömörítő érdekképviseleti egyesületek – elvi fenntartásaik dacára – 2006-ra, tehát kifejezetten egy évre, alkukész partnereknek bizonyultak. A díjszabás alkalmazásában az év folyamán figyelembe kellett vennünk a vevők előtt álló erőteljes feketepiaci alternatívát (lásd alább) és ezért – a többi jogosulti csoporttal előzetesen egyeztetve - mi is jogdíjpolitikánk részévé tettünk bizonyos jogdíjkezdvezményeket és az ezek igénybevételének szigorú feltételeit tartalmazó szerződéses konstrukciókat.

Az év közepén következetesen érvényre juttattuk a szerzői jogi törvénynek azt a szabályát, hogy minden olyan új kép vagy hang tárolására alkalmas eszközre, amely megfelel a magáncélú másolásra alkalmasság törvényi kritériumainak, jogdíjat kell fizetni. Jogdíjközleményünk általános részének felhatalmazásával élve a tömegesen forgalomba kerülő nagy kapacitású optikai diszkre (Blu Ray) és a szórakoztató elektronikai eszközökbe integrált tároló egységre is kiterjesztettük a díjfizetési kötelezettséget.

Sajnos az Európai Gazdasági Téren belüli vámhatárok megszünte óta a feketekereskedelem valóságos és piaci méreteiben jelentős tényező lett, és néhány nagy felhasználó közvetlenül külföldről, a belső piac érintése nélkül történő olcsó és díjmentes beszerzése is csökkentik a hazai kereskedők forgalmát. A jogdíj és ÁFA nélküli árakkal operáló feketekereskedelemmel a legális piaci szereplők nem lehettek versenyképesek. Már csak ezért is tovább folytattuk a hologramos azonosító címkékre alapozó szigorú ellenőrzési tevékenységünket.

2006. március 28-án együttműködési megállapodást kötöttünk az Országos Fogyasztóvédelmi Egyesülettel. A Megállapodás elismeri, hogy a modern technika széles körben teszi lehetővé a zene otthoni magáncélú másolását. A magánmásolás addig jogszerű, amíg nem lép túl a saját és közvetlen családi, baráti kör műélvezetét célzó másolás célján, és amíg megfelelő kompenzációval jár. Azonban más személlyel digitális másolat nem készíthető, és a másolat nyilvánosan, például ún. fájlcsere eszköz útján nem továbbítható. Ez az akció része volt annak az erőfeszítésünknek, hogy megértessük a közvéleménnyel: az üres kazetta jogdíj mint átalánydíj az egyetlen olyan megoldás, amely lehetővé teszi az otthoni másolást anélkül, hogy ehhez művenként előre engedélyt kellene kérni.

A 2002-óta alkalmazott hologramos címkéket egy kínai cég nagytömegű hamisítása miatt gyorsan ki kellett cserélnünk, így ezek 2006-tól új grafikákkal, új klisékkel és rejtett biztonsági elemekkel készülnek. A hagyományos címkék mellett 2005. januártól az MP3-lejátszókra és augusztustól a memóriakártyákra, 2006 szeptemberétől a nagykapacitású optikai diszkekre és a beépített tároló egységgel rendelkező szórakoztató elektronikai cikkekre is kötelezővé tettük a címkét.

A címkék bevezetésével ellenőrzött piacon oly mértékű bevétel-emelkedést sikerült elérni, ami összességében kiegyenlítette a jelentősen visszaesett írható CD forgalom díjbevételét.

A jogsértő terjesztők, importőrök elleni küzdelemben együttműködhettünk a vámhatóságokkal is, mert a 2006. évi LI. törvény a Vám- és Pénzügyőrség hatáskörébe utalta a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésével kapcsolatos nyomozati jogkört. Az év során – a ProArt Egyesület útján - 372 üzletben történt ellenőrzés, ezek nyomán 25 elszámolásra felszólító levelet küldtünk ki és több tíz millió forint jogdíjat számláztunk ki. A jogosítatlan kalóz felhasználás elleni küzdelem évente persze sokkal többbe kerül, mint a közvetlenül ebből befolyó jogdíj.

Az ipar közvetlen, rövidtávú érdekeit képviselő nyomásgyakorló csoportok 2006-ban is erős – egyelőre eredménytelen - támadásokat vezettek az Európai Unió Bizottságánál az üres kép- és hanghordozó jogdíj intézménye ellen, amely pedig az Unió 27 tagállama közül 24-ben működik. Mindemellett az Unióban ezeknek a magánmásolás miatti díjigényeknek az érvényesítése során továbbra is együtt kell élnünk a közös belső piac alábbi, nem kívánt mellékhatásaival:

az Unión belül megszűnt belső vámhatárok miatt az árumozgás szinte ellenőrizhetetlen

olcsó a távkereskedelem az olyan országokból, ahol nincs ilyen költségelem (Írország, Luxemburg és Anglia) vagy az csak névleges (például Szlovákia, ahonnan a leginkább kedvezőtlen hatásokat az oda áttelepült magyar cégek mérik ránk) vagy a díj mértéke nagyon alacsony (például Németország).

sajnos az összes szomszéd országra jellemző (kivéve Ausztriát), hogy elégtelen a díjérvényesítési gyakorlat és aránytalanul alacsonyak ezek a jogdíj mértékek.

4. A jogkezelés technikai jellemzői

4.1. A zenei és irodalmi világregpertoár közös jogkezelését az ARTISJUS-ban 2006-ban mintegy 150 munkatárs végezte. Ezek mintegy kétharmada a legtöbb emberi munkát kívánó nyilvános előadási jogosításban és ellenőrzésben valamint a műdokumentálásban és jogdíjfelosztásban dolgozott.

4.2. A zenei nyilvános előadás üzletkörében évente mintegy 30.000 olyan partnerünk van, akik folyamatos felhasználók. Ezek tevékenységéről saját adatszolgáltatásuk, a budapesti munkatársak és a 6 vidéki kirendeltség ellenőrei személyes látogatásai, az összes magyar napi- és hetilap, továbbá havi folyóiratok figyelése, és - növekvő mértékben – az internetes adatbázisok szolgáltatnak adatokat. A hangfelvételek előállítói és sokszorosítói - jogszabályi kötelezettségre épülő - szerződéses alapon rendszeresen közlik a zenei adatokat. Ugyanez a helyzet az internetes és mobil tartalom szolgáltatókkal, kábeltelevíziókkal, rádiókkal és televíziókkal. Utóbbiak adatait számítógéphez kapcsolt állandó elektronikus monitorozással, rögzítéssel (archiválással és bizonyításra alkalmas jegyzőkönyvek készítésével) ellenőrizzük. E jelentés elkészítésekor is folyik annak az elkülönített számítógépes rendszernek a kipróbálása, amelyben egyidejűleg rögzítjük és

ellenőrizzük az általunk jogosított online zeneszolgáltatóknál történő letöltések műcím- és letöltési gyakorisági adatait.

Az esetek egy kisebb részében, főleg nyilvános előadások körében, az igények érvényesítéséhez bírósági beavatkozásra van szükség. Itt a kiszámlázott jogdíjak összértékének 4,7 százaléka csak a bíróság által kibocsátott évi több ezer fizetési meghagyás, az ezekből átalakult több száz per illetve végrehajtási eljárás során folyik be.

4.3. A befolyt jogdíj összegek felosztása a hozzájuk tartozó mű előfordulási adatoknak a számítógépeinken naprakészen dokumentált mintegy 450.000 külföldi és 200.000 magyar mű adataival való összevetésével történik. A művekre vonatkozó adatokat a szerzőktől és zeneműkiadóktól kapjuk (műbejelentések, szerződések) és külföldről, a többi jogkezelővel közös nemzetközi adatbázisokból és a számunkra is elérhetővé tett belső adatbázisaikból nyerjük illetve tőlük egyedi adatcserében kapjuk.

A jogdíj felosztásnál egyre több tényleges elhangzási adatot tudunk figyelembe venni. Ennek jellemzésére szolgál az alábbi táblázat a televíziós jogdíjfelosztásunk kiterjesztéséről. Míg 2005-ben 11 televízió műsorszolgáltatását dolgoztuk fel, 2006-ban 12 televízióét. Új adóként a Hír TV műsorszolgáltatása került feldolgozásra. Az alábbi táblázatból látható az elmúlt 3 év növekedési üteme.

Műsorfeldolgozás	Forgalom éve			
	2003	2004	2005	2006
ATV	nincsen	részleges	teljes	teljes
DUNA TV	teljes	teljes	teljes	teljes
M2	teljes	teljes	teljes	teljes
MTV	teljes	teljes	teljes	teljes
RTL KLUB	teljes	teljes	teljes	teljes
SPORT1	nincsen	teljes	teljes	teljes
SPORT2	nincsen	nincsen	teljes	teljes

TV2	teljes	teljes	teljes	teljes
VIVA TV	részleges	teljes	teljes	teljes
HBO	nincsen	nincsen	teljes	teljes
SPEKTRUM	nincsen	nincsen	teljes	teljes
Hír TV	nincsen	nincsen	nincsen	teljes

A dokumentációs és felosztási tevékenység terjedelme még a következő adatokkal is jellemezhető. 2006-ban a belföldi zeneműkiadók 12.681 műre kötött szerződését valamint 4.625 alkiadói megállapodását (ezek egyenként sok száz, esetenként sok ezer műre vonatkoznak) vettük nyilvántartásba. A háttér adatbázisunkban a major nemzetközi zeneműkiadók további 1,6 millió elektronikusan regisztrált (az előfordulásokkor ellenőrizendő) műve van bejegyezve. 2006-ban a nyilvános előadási és sugárzási jogdíj felosztás céljára több mint másfél millió adatot rögzítettünk, a jogdíjat 67.876 műre osztottuk fel. A filmzenei jogdíjak felosztásában 17.075 film filmenként több zeneműve, az irodalmi jogdíjakéban pedig 3.764 mű volt érdekelt.

4.4. A jogdíjak beszedését pénzügyi szempontból 2006-ban nehezítette az ÁFA mértékének évközi változtatása, ez az Egyesület számára bizonyos anyagi veszteségekkel is járt (utólag behajthatatlan ÁFA különbségek keletkeztek). A beszedett, felosztott jogdíjak kifizetése nagy számviteli pontossággal és adójogi fegyelemmel történik. Megtetézi a dolgot, hogy például a belföldi jogosultak négyféle, estenként év közben is változtatható jövedelemadó-előleg fizetési mód között válogathatnak. A jogosultak jelentős része vállalkozó módjára, számla ellenében kéri a kifizetést.

4.5. A csak az elmúlt néhány évben is megtöbbszöröződött adatmennyiség kezeléséhez kiterjedt számítástechnikai rendszer szükséges. 2006-ban 22 szerver számítógép működött, valamint egy EVA tároló rendszer összesen 3142 GigaByte teljes kapacitással. A heti adatmentések mintegy 3400 GigaByte-ot tesznek ki. A dolgozók 188 db. hálózatba kapcsolt személyi számítógépet kezelnek. Ebben az évben számítógépeink és programjaink működtetéséhez 38 nagyobb szoftver licenc szerződés fenntartása volt szükséges. A nagy költséggel kifejlesztett, integrált programrendszerünket az év közben is módosítani kellett, például új jogdíj típusok, felhasználások megjelenése miatt vagy a külföldről bevezetett, többféle központosított hanglezem-jogosítás (CL) kezeléséhez.

A partnereinkkel való adatsere módja bel- és külföldre egyaránt egyre inkább az elektronikus fájlcsere. Belföldről így kapjuk az adatokat az állandó hangfelvétel kiadó és nagy zeneműkiadó partnereinktől. 2006-ban már 13 kereskedelmi rádió küldte a műsoradatokat egyeztetett elektronikus formátumban és nagy örömünkre – a közszolgálati adók között először – erre tért át a Duna Televízió is. Az elektronikus adatközlés bevezetése a Magyar Rádióban és a Magyar Televízióban is a küszöbön áll.

Folytatjuk ez irányban a fejlesztéseinket. Külföldre az adatcsere már 49 jogkezelő társasággal történik ún. FTP szerveren.

4.6. Bizonyos mértékig a közös jogkezelés technikai részéhez tartozik a magyar szerzőknek, jogutódoknak való szerzői jogi tanácsadás is. Ez folyamatos telefonon és e-mail-ben, de leginkább személyesen. Továbbra is slágertéma az ötletvédelem, a reklámötlet-műsorötlet körétől egészen az előre lefoglalni kívánt mű-témáig. Gyakran felmerül a szerzői minőség, szerzőségi arányok kérdése a műbejelentések során, amikor nyomtatékosan fel kell hívnunk a bejelentő szerzőtársak figyelmét arra, hogy a közös művön a szerzői jog hosszabb életű, mint a barátság, vagy akár a házasság, és a szerzőség utóbb csak bírósági ítélettel (egyességgel) módosítható. Rendszeresen felmerül az átdolgozás jogszerűségének, engedélyezésének kérdése, a nem védett művek átdolgozásának minősítése. A szerzők és kiadók gyakran kérnek tanácsot még könyvkiadási szerződések ügyében, valamint gyakori téma az internetes megjelenés, felhasználás (zenei és irodalmi, illetve képzőművészeti művek vonatkozásában is.) Visszatérően felmerül a ?kisjog-nagyjog? elhatárolásának problémája (színház, rádió, televízió, rendezvények), és gyakran adunk tanácsot jogutódoknak, illetve idős szerzőknek öröklési ügyekben (végrendelet, törvényes öröklés, hagyatéki eljárás).

5. Nemzetközi kapcsolatok

5.1. A 83 külföldi közös jogkezelő partnerünk közül negyven-ötvennel rendszeres a jogdíjforgalom és az ahhoz tartozó részletes mű- és felosztási dokumentáció csere. E partnereknek 2006-ban összesen 1066 millió forint zenei szerzői és zeneműkiadói jogdíjat számoltunk el és tőlük összesen 314 millió forint jogdíjat kaptak a magyar szerzők az ARTISJUS-on keresztül. A forgalmat részletesen Évkönyvünk külön táblázatai mutatják.

5.2. Ez a forgalom jórészt a CISAC saját nemzetközi számítógépes hálózatán, adatbázisaival, szabványaival, elektronikus úton történik. 2006-ban például az ún. internetes zenefelhasználás különféle módjainak ezt segítő azonosító kódjai jelentek meg nemzetközi dokumentációkban interaktív – nem interaktív felhasználás illetve általános (nyilvánossághoz közvetítési) jogi – mechanikai jogi tagolásban. Ezeknek a fogalmaknak a belső szerzői jogi kategóriákhoz igazítása nem kis gondot okozott az ARTISJUS-nak és több más, külföldi közös jogkezelőnek is. Mindemellett még több külföldi közös jogkezelőtől is papíron kapjuk az elszámolásokat (egyre többféle adattal és ezért sajnos egyre kisebb karakterekkel írva). Már 24 millió nemzetközi zenei műkódot osztottak ki a nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) által erre felhatalmazott közös jogkezelő szervezetek, köztük az ARTISJUS is. Eddig mintegy 17.000 magyar műnek van ilyen ISWC kódja. A Nemzetközi Partnerkód Adatbázis (IPI) az ARTISJUS összes külföldön is játszott tagjának, megbízójának adatait tartalmazza!

5.3. A többoldalú nemzetközi együttműködés fő színterei az ARTISJUS számára a CISAC, a BIEM és a GESAC, a közös jogkezelés nem-kormányközi szervezetei. Ezekben és bizottságaikban az ARTISJUS szakemberei több tisztséget is viselnek (l. külön táblázaton).A vezető testületek rendszeres ülései mellett részt vettünk a CISAC Európai Bizottsága (ennek elnöke jelenleg az ARTISJUS főigazgatója) bukaresti ülésén, a szerzői Irodalmi Tanács (CIADLV) ülésén, a CISAC két ?CIS? konferenciáján és a Jogdíjfelosztási Technikai Bizottság ülésén. Ez utóbbinak a nagy közös jogkezelők jogdíjainak technikai nyomon követése, a szabványosítás és az egymásközi adatcsere voltak a fő témái.

Budapesten két nemzetközi konferencia házigazdái is voltunk 2006-ban: a CISAC Európai Bizottságával a hangfelvétel jogosítás kérdéseivel foglalkoztunk (gyakorlatilag valamennyi közép- és kelet-európai közös jogkezelő részvételével), az EVA szervezettel és

közös jogkezelő meghívottjaival pedig a vizuális művekre vonatkozó közös jogkezelés volt a téma.

Egyre nyilvánvalóbb, hogy bizonyos tömeges internetes felhasználások nemhogy egyedileg nem jogosíthatók, de a jogosítás és a jogdíj még a közös jogkezelés kifinomult eszközeivel sem lehet az egyes műfelhasználásokat követni, jogosítani, elszámolni. Ezek az ún. P2P fájlcsere rendszerek (pl. KAZAA) és az olyan közösségi típusú internet helyek, mint a You Tube és a My Space. Megkezdődtek a tárgyalások arról, hogy ebben az esetben ne egyenként a közös jogkezelők jogosítsanak, hanem egy CISAC/BIEM szintű, világméretű közös kártalanítási megállapodás szülessen az internet helyek üzemeltetőivel.

A közös jogkezelés legújabb európai fejleményei – l. alább, 5.5. pont – újra szükségessé tették egy közép-európai, elsősorban az internetes felhasználások jogosításával foglalkozó szorosabb együttműködés előkészítését. Ebben a tárgyban két ízben, a győri tanácstermünkben illetve Bécsben, az AKM irodáiban folytattunk megbeszéléseket hét másik közép-európai közös jogkezelő szervezet vezetőivel.

5.4. Kétoldalú nemzetközi tárgyalásaink közül megemlítem a GEMA és az SDRM budapesti látogatásait a hangfelvétel központi jogosítás témájában (l. alább, 5.6. pont), valamint az EMI és a Warner Chappel nemzetközi zeneműkiadók budapesti kísérletét arra, hogy rábírájék az ARTISJUS-t a zeneműkiadók és a nyugat-európai közös jogkezelők között évekkkel ezelőtt – többek között – a hangfelvétel központi jogosításról kötött Cannes-i Megállapodás aláírására. Az amerikai BMI közös jogkezelővel az egymás közötti elszámolások egyszerűsítéséről, gyorsításáról folytattunk megbeszéléseket Budapesten. Emellett mi is meglátogattuk a londoni Universal és Warner Chappel nemzetközi zeneműkiadókat, hogy megtárgyaljuk, miként működhetnénk együtt az EU Bizottság által az online felhasználás körében előidézett jogosítási helyzetben. Az év folyamán szakmai továbbképzést tartottunk az örmény és a litván közös jogkezelő társaság hozzánk látogató munkatársainak.

5.5. Az előző évi Jelentésben részletesen leírtam az Európai Unió Bizottsága, az IT ipari zenehasznosító lobbis és a négy nagy nemzetközi zenei konzern zenepiaci koncentrációs törekvéseit, és azok eddigi és várható következményeit (l. ott a 4.3. pontot). Ezek az akciók eddig a nemzetközi hangfelvétel kiadás és az internetes zenefelhasználások tárgyában kezdődtek, főleg az utóbbi eleve, lényegileg nemzetközi voltára hivatkozással. E törekvések azóta kiterjednek más zenehasználati területekre is (műholdas sugárzás, egyidejű vezeték nélküli továbbközvetítés).

A változások általános iránya egyáltalán nem kedvez a kis- és közepes közös jogkezelő társaságoknak. Számos hátrányos hatáshoz vezethetnek a változások:

- kezelési költségeik működési költségeik alá szorítása,
- a jogdíjmértékek lefelé szorítása a felhasználók részéről,
- elégedetlenség az alkalmazott jogdíjszintekkel és a hatékonysággal a zeneműkiadók részéről és így a beszedési rendszer hatékonyságának megkérdőjelezése,
- az egyes közös jogkezelő szervezeteknél előforduló felosztási és tájékoztatási hiányosságok általánosítása,
- a nagy nemzetközi zeneműkiadók és a nagyobb közös jogkezelők karöltése a monopolizált európai jogkoncentráció érdekében, a Bizottság támogatásával abból a

célból, hogy csak az egy kézben lévő legkeresettebb könnyűzenei művek repertoár-csoportja legyen gazdaságosan hasznosítható – kezelhető.

Ott azonban, ahol nem sikerült megosztani a közös jogkezelőket, így eddig a magáncélú szabad másolást lehetővé tevő ún. üres kazetta jogdíjak ügyében, a Bizottság nem ért célt a szerzők és a közös jogkezelés anyagi forrásainak lebontásában. Nagy szerepe volt itt hírneves szerzők személyes fellépésének, a "Culture First Coalition of Rightholders" ellenakcióinak is, de főleg a francia állam beavatkozásának.

Az EU Bizottság online zenefelhasználás jogosításáról szóló 2005-ös Ajánlása óta az egyik fejlemény a Bizottság Versenyjogi Főigazgatósága által a CISAC és az Európai Gazdasági Tér összes zenei közös jogkezelő társasága, köztük az ARTISJUS ellen 2006. februárjában indított versenyjogi eljárás. A versenyjogi kifogások a következők:

- a korábbi képviseleti szerződésekben kizárólagos képviseleti jogot adtak a szervezetek egymásnak (ezt a mintaszabályt a CISAC már törölte, a kizárólagos szerződések már megszűntek vagy módosítás alatt vannak),
- a társaságok akadályozhatják a közös jogkezelők közötti tagsági mozgást (ez ma már csak egy technikai lehetőség, az ARTISJUS soha nem élt vele és már ki is került a szabály a képviseleti szerződéseinkből),
- a közös jogkezelés területi hatálya, a monopolhelyzet előnye (a kifogás ellen megfelelő érveink vannak).

A Bizottság bírság kiszabásával is fenyegeti a CISAC-ot és a közös jogkezelőket. A bírság mértéke az éves árbevétel legfeljebb 10%-a lehet. Mivel a bírság alapja nem csak az online bevételt jelenti, az ARTISJUS esetében a befizetendő összeg elvileg akár 1 Milliárd Ft is lehetne. Ugyanakkor a Bizottság utal arra, hogy többek között figyelembe kell venni azt is, hogy az állítólagos jogsértés mióta áll fenn. Az új tagállamok közös jogkezelői esetében legfeljebb 2004. március 1. óta állhat fenn ez a jogsértés míg a régi tagállamok esetében bizonyos bírósági döntések miatt egészen 1972-ig is visszanyúlhat a követelés hatálya.

Az ARTISJUS természetesen elküldte jogi védekezését és ügyvédje a 2006. júniusi szóbeli meghallgatáson is kifejtette érveit. Az ARTISJUS is részese volt 2006-ban azoknak a bizottsággal folytatott tárgyalásoknak, amelyeknek célja a versenyjogi eljárás peren kívüli egyezséggel, a közös jogkezelők által teendő kötelezettségvállalással való lezárása. E tárgyalások tartalmát és eddigi eredményét a Bizottság a hivatalos lapban való közzétételig titkosnak minősítette.

Az Ajánlás óta a másik, az ARTISJUS-t is érintő fejlemény a nemzetközi zeneműkiadók és a legnagyobb nyugat-európai közös jogkezelők által az online jogosításra vonatkozóan tett lépéssorozat. Az EMI, BMG és a Warner nemzetközi zeneműkiadók május – júniusban közölték, hogy az online felhasználásra eddigitől eltérő jogosítási modellt kívánnak kiépíteni. A negyedik nemzetközi kiadó, az Universal utóbb visszavonta korábbi, hasonló közlését. A BMG és az EMI úgy kezdene az új beszedési rend kiépítéséhez, hogy kivonná a képviselet és a beszedés jogát a közös jogkezelőktől. A Warner ajánlatot kért az összes európai közös jogkezelőtől. Igen sajátos feltételekkel hajlandó nem kizárólagos képviseleti jogot adni az amerikai és angol Warner művekre. Tájékoztatást kapott az EMI és a BMG: az alkiadói szerződések s így a képviseleti jog (megfelelő feltételekkel) ugyan felmondható, a jogosultak pedig a törvény szerinti feltételek mellett gyakorolhatják kilépési jogukat, de ettől még nem szűnik meg az ARTISJUS online képviseleti és jogosítási joga. A Warner ajánlatkérő felhívására az

ARTISJUS nem jelentkezett, mert olyan feltételeket adtak meg, amik nem férnek össze a közös jogkezelés magyar fogalmával és szabályaival.

Egyidejűleg az angol MCPS/PRS és a német GEMA bejelentették, hogy CELAS néven európai központi közös jogkezelő szervezetet alapítanak az EMI Zeneműkiadó bizonyos országokbeli repertoárja online engedélyezésére. Minthogy azonban a nemzetközi kiadók által kiadott művek körülbelül fele közös, ún. „split” kiadás (vagyis egy műben több eredeti zeneműkiadó is részes), továbbá a nyilvános előadási – nyilvánosságához közvetítési jogok, vagyis az online hozzáférhetővé tétel fő (ha nem a teljes) tartalma képviselői joga a közös jogkezelő társaságoknál van, a CELAS-nak e szűkebb repertoáron belül is csak egyes részesedések tekintetében lehet kizárólagos vagy nem kizárólagos engedélyezési joga. Ellenlépésként a francia és a spanyol közös jogkezelő azt tette közhírré, hogy a saját zenei repertoárjuk online felhasználásának központosított, teljes Európára szóló jogosítását tervezik. Arról nincs hír, hogy ez mennyiben érintené a nemzetközi zeneműkiadók által kiadott műveket. A holland közös jogkezelő a világrepertoár tekintetében és egész Európa területére adott felhasználási engedélyt a többi közös jogkezelő megkérdezése nélkül.

A Magyarországon használt, szerzői jogilag védett zeneműveknek - nagy átlagban véve – körülbelül a fele külföldi eredetű. Ezeknek mintegy egynegyede olyan mű, amelyben egy vagy több nemzetközi zeneműkiadónak is van részesedése. Az európai közös jogkezelő társaságok mindaddig nem kívánták módosítani az ARTISJUS-szal fennálló kölcsönös képviselői szerződéseiket. Az amerikai ASCAP és BMI közös jogkezelők megerősítették azt az értelmezésünket, hogy az amerikai zenei repertoár nyilvánosságához közvetítési – nyilvános előadási képviselői jogát, ideértve az online felhasználások jogosítását is, Magyarország területére az ARTISJUS-ra ruházták. 2006-ban tehát az ARTISJUS a világrepertoár tekintetében zavartalanul tovább jogosította a magyar online zenehasználókat és mintegy tíz olyan külföldi vállalatot is, amelyek ilyen (közelebről: mobil csengőhang) szolgáltatást nyújtanak Magyarországra.

Az „Online Ajánlás” követő, 2006-os harmadik fejlemény az Ajánlás megvitatásának megkezdése volt az Európai Parlament Kulturális és Jogi Bizottságában. Amint az 2007-re kiderült, a Parlament e két Bizottság véleménye alapján súlyos kritikával illetve elsősorban a Bizottság európai jogalkotó eljárását, de több ponton az Ajánlás tartalmát is.

5.6. A hangfelvételek Magyarországot is érintő közös jogkezelésének az ügye az Universal Kiadó és a Sony/BMG Kiadó kiadványai tekintetében a SABAM illetve GEMA közös jogkezelő társaságokkal kötött szerződések nyomán 2006-ban nyugvópontra jutott. Ezeket a magyarországi kiadványokat továbbra is az ARTISJUS jogosítja (a Sony/BMG esetében társjogosítóként). A külföldiek egyoldalú kezdeményezései itt is kifizetési késedelmekhez vezettek, a Sony/BMG kiadványoknál 2006. végére a 2005. év 3. és 4. negyedévi kiadványai jogdíjait tudtuk kifizetni. A francia közös jogkezelővel nem vezettek eredményre tárgyalásaink az EMI hangfelvételeinek központi jogosításáról. Az SDRM ebben az ügyben tett egyoldalú lépései ugyancsak késedelemhez vezettek.

5.7. Az európai zenei közös jogkezelők lobbiszervezete (rövid nevén: GESAC), amelynek az ARTISJUS is tagja, valamint a zeneműkiadók Nemzetközi Szervezete, az ICMIP 2006. májusában – korántsem függetlenül a zeneműkiadók online jogosításra vonatkozó kezdeményezéseitől és a központi jogosítás tanulságaitól – közös nyilatkozatot fogadtak el a zeneműkiadói jogok és részesedési igények közös jogkezelésének követelményeiről. A kiadók – az általuk a közös jogkezelőkre bízott repertoár vagyoni értékére, súlyára

hivatkozva – arányosan a létszámukat meghaladó jogokat és a szerzőkhöz képest kiterjedtebb tájékoztatást, adatszolgáltatást kérnek. Néhány ilyen konkrét követelmény:

- tagjai lehessenek a közös jogkezelőknek,
- a vezető testületekben – első lépésként – a zenei képviselői helyeknek legalább 1/3-át igénylik,
- évenként legyen közgyűlés,
- kapjanak tájékoztatást ne csak a jogosítás szokásos feltételeiről és a felosztási szabályokról, de az egyes konkrét jogosító szerződésekről is,
- az on-line jogokra való kilépési lehetőség biztosítása,
- hozzáférés a közös jogkezelő összes adatához.

A közös nyilatkozat elfogadásánál a tagság mintegy egy harmada, 8 társaság (köztük az ARTISJUS is) tartózkodott a szavazástól.

A közös jogkezelők és a CISAC adatbázisai megnyitásának kérdésében a GESAC vitájában eleget tettem a CISAC Délkelet-Európai Munkabizottsága megbízásának és közöltem, hogy a régió kis társaságai nyugtalansággal szemlélik, ha a kiadók-alkiadók hozzáférhetnek a CISAC adatbázisaihoz. Ezeket ugyanis nem csak az elszámolásaink ellenőrzésére használják fel, hanem a velünk versenyző saját jogosítás kiépítésére is. Most különösen indokolatlannak tűnik az adatok átadása, amikor a nemzetközi ?major? zeneműkiadók éppen a képviselői jogok kis társaságoktól való visszavonását jelentik be. A délkelet-európai alrégióban az alkiadóknak általában nincs is saját helyi repertoárjuk, továbbá nem ismerik a CISAC szabványokat, formátumokat, a hozzánk a központjuktól postásként továbbított adatokat.

Az ARTISJUS szabályzata és gyakorlata máris megfelel a zeneműkiadók és az EU Bizottság online Ajánlása közös jogkezelésre vonatkozó ajánlásai – követelései döntő többségének. Így például az online jogokra való ?kilépés? lehetőségét is megadja a magyar Szerzői Jogi Törvény, a megfelelő formai követelmények teljesítése esetén. Egyes más kérdésekben a módosítás a Közgyűlés hatáskörébe tartozik. A következő Közgyűlés 2007. novemberében lesz.

6. Szakmai véleményközlés és tájékoztatás, tudományos és oktató munka,

2006-ban is számos esetben lehetőséget kaptunk arra, hogy véleményezzük a szerzői jogot közvetlenül vagy közvetve szabályozó jogszabály tervezeteket. Sajnos ez nem minden esetben volt így, például a Büntető Törvénykönyv és korábban az oktatási törvény szellemi alkotásokkal foglalkozó része esetében. Észrevételt tettünk például a Digitális Átállás Stratégiája című minisztériumi munkaanyaghoz (véleményünket itt eddig sajnos nem vették figyelembe) és a nemzeti filmvagyon terjesztésének szabályairól szóró kormányrendelet-tervezethez az szerzői jogi törvénnyel összehangolt fogalomhasználat érdekében. Javasoltuk továbbá, hogy a tankönyvek szerzői mű jellege és az oktatási célú átvétel jogszerűsége is legyen vizsgálat tárgya a tankönyvvé nyilvánítás eljárásában. Az érdemi javaslatok a kész tankönyv-jogszabályban nem tükröződtek megfelelően.

Kibővült a jogszabály előkészítésben illetve hatósági eljárásokban való részvételünk az európai uniós közösségi jog tervezeteinek észrevételezésével, és a közösségi hatóságok megkereséseire adandó válaszainkkal. Ezekre példa a terjedelmes kiküldött és belső

feldolgozás céljára is szolgáló anyagok készítése a Bizottság ún. online ajánlása ügyében és két részletes kérdőív megválaszolása az Universal BMG vállalati összeolvadás közösségi versenyjogi engedélyezési eljárásában. Szakvéleményeket készítettünk a GESAC-nak is a Kulturális Sokszínűség Egyezményéhez, a Szolgáltatásokról szóló Irányelv tervezetéhez (Draft Directive on Services) és a szomszédos jogi védelmi idő felemelési tervezethez. Az Európai Parlamentnek is válaszoltunk az általános jellegű adatkérésére, felmérésére a közös jogkezelés témájában.

A Szerzői Jogi Szakértői Testület munkájában az ARTISJUS jogászai az év során 13 eljáró tanácsban (elnökként, előadóként) vettek részt.

A szerzői jog egyetemi szintű oktatásában az Egyesület jogászainak továbbra is jelentős szerepe volt, 2006-ban a budapesti ELTE Állam- és Jogtudományi és a Természettudományi Karán továbbá a Pécsi Tudományegyetem Jogi Karának Infokommunikációs Szakjogász képzésén tartottak előadásokat. Igen fontos volt az ASVA és a ProArt egyesületek által szervezett bírósági és ügyészségi továbbképzéseken való előadói részvétel. A közös jogkezelés szakkérdéseiről tucatnyi bel- és külföldi előadást tartottunk, számos ilyen konferencián vettünk részt.

A szakirodalmi tevékenység sem szünetelt: az Egyesület jogászai és mások közreműködésével átdolgoztuk "A szerzői jogi törvény magyarázata" című kommentárunkat, amelyet a Complex kiadó második kiadásban 2006. decemberében jelentetett meg. Kiadták a két egyesületi jogásznak társszerzőségével írt, több egyetemi karon is használt jegyzetünk átdolgozott változatát a "Szellemi alkotások jogá"-ról. Három másik egyesületi jogász időszerűsítette azt szerzői jogi törvényt magyarázatát, amelyet korábban a Magyar Hivatalos Közlönykiadó jelentetett meg CD-n. Emellett külföldön két, belföldön számos szakkikk, hosszabb-rövidebb tanulmány jelent meg jogászaink tollából.

Budapest, 2007. április 15.

Dr. Gyertyánfy Péter